

WP1. Короткий звіт аналізу даних опитування випускників (Україна).

Для встановлення доцільності запровадження нової магістерської програми для майбутніх суддів, прокурорів та слідчих, з'ясування необхідних студентам знань, вмінь та навичок в 2019 році було проведено опитування випускників LNU, ONUA YMNLU. Опитування проводилося шляхом анкетування та фокус-груп. В анкетуванні взяло участь 532 респонденти, з них 36 % студентів і випускників ЛНУ, 32,2 % студентів і випускників ONUA і 31,8% студентів і випускників YMNLU. Студенти випускного курсу склали 129 опитуваних (17,7%), всі інші респонденти мали досвід роботи у сфері права. Фокус-групи були проведені у кожному університеті, загальна кількість учасників 47 осіб.

Більшість випускників (65%), які взяли участь в опитуванні закінчили магістерську програму зі спеціалізації «кримінальна юстиція», хоча в університеті були окремі програми для суддів, прокурорів, слідчих (це підтвердили 82,1%). Таким чином, більшість студентів є прихильниками комплексного підходу до отримання знань, які можна буде використати у різних сферах професійної діяльності.

В межах проведених фокус-груп більшість опитаних (64 %) обґрунтували інтерес до вступу в магістратуру необхідністю отримання нових знань, які зроблять їх конкурентними на ринку праці, 17,4 % респондентів вважають, що магістратура допоможе їм покращити навички та вміння отриманні під час навчання на бакалавраті.

В анкетуванні було з'ясовано сучасний стан викладання студентам дисциплін на магістерських програмах у сфері кримінальної юстиції та пропозиції щодо вдосконалення процесу навчання. Так, 59,4% респондентів вважають, що у магістерській програмі превалував блок підготовки з теоретичних питань, і лише 13,9% вважають, що практичні навички подавалися в повному обсязі. Такі результати свідчать про недостатність викладання студентам саме практико-орієнтованої складової навчання та необхідність перегляду навчальних програм в цьому аспекті.

Більшість респондентів 49,6% вважають, що магістерські програми з кримінальної юстиції на яких вони навчалися були збалансовані щодо викладання блоків з кримінально правових та кримінальних процесуальних дисциплін, такий підхід також зберігається у магістерській програмі CRIMNUM.

Одним з основних недоліків існуючих магістерських програм більшість респондентів (60,5%) вважає те, що не забезпечувалася підготовка з іноземної мови за професійним спрямуванням за спеціалізацією магістерської програми, а 62,2% випускників, які вивчали іноземну мову на спеціалізації кримінальна юстиція схиляються до думки, що кількість кредитів, яку було виділено на вивчення іноземної мови є недостатньою.

Наступною виявленою проблемою є те, що 32,5% опитуваних підтвердили, що у структурі магістерської програми більше 50% навчального матеріалу займало вивчення чинного національного законодавства у сфері кримінальної юстиції, на думку 22,9% частка вивчення національного законодавства становила 25-50%, а 20,3% респондентів вважають, що більше 75% навчального матеріалу присвячено вивченню національного законодавства.

Кореспондуючим питанням, яке підтверджує вказані висновки було з'ясування який приблизно відсоток у структурі магістерської програми займало вивчення чинного іноземного законодавства у сфері кримінальної юстиції. Найбільш популярною відповіддю (45,7%) було те, що менше 10% відсотків навчального матеріалу складало вивчення чинного іноземного законодавства.

Аналогічна динаміка спостерігається і щодо питань, який відсоток у структурі магістерської програми займало вивчення міжнародних та регіональних стандартів з прав людини у сфері кримінальної юстиції (28,6% респондентів вважають що така частка менше десяти відсотків, 36,7% вважають, що така частка від 10 до 25 відсотків). і який відсоток у структурі магістерської програми займало вивчення актів ЄС у сфері кримінальної

юстиції (36,3% респондентів вважають що така частка менше десяти відсотків, 32% вважають, що така частка від 10 до 25 відсотків).

Це підтверджує необхідність запровадження магістерської програми з кримінальної юстиції, яка б надавала можливість студентам отримувати актуальні знання іноземного законодавства, кращі практики захисту прав людини у кримінальному провадженні, утвердження верховенства права у сфері кримінальної юстиції.

Наступний блок питань був спрямований на з'ясування рівня викладання практичних навичок на існуючих магістерських програмах. Так на запитання який відсоток у структурі магістерської програми займало набуття та удосконалення практичних навичок щодо складання процесуальних документів 39% респондентів визначило цю частку менше 10%, а 22,6% опитуваних вважають, що така частка коливається в межах 10-25%. Щодо запитання який відсоток у структурі магістерської програми займало набуття та удосконалення практичних навичок щодо комунікації у юридичному середовищі (у т.ч. навички представництва у суді, переговорів, медіації) думки респондентів розділилися наступним чином, 48% респондентів визначило цю частку менше 10%, а 22,7% опитуваних вважають, що така частка коливається в межах 10-25%.

Робота в фокус групах показала, що випускники не готові до публічних виступах в суді, їм не вистачає так званих «soft skills», недостатність навичок використання позасудових способів вирішення проблемних ситуацій, роботи з правовими інформаційними системами, пошуку необхідної інформації у відкритих державних реєстрах.

Під час опитування виявлено бажання студентів вивчати розслідування кіберзлочинів, особливостей використання електронних доказів, іноземний досвід щодо розслідування окремих категорій злочинів. Більшість респондентів підтвердило необхідність запровадження нових дисциплін, які входять до проекту CRIMHUM, результатом якого має стати підвищення якості підготовки випускників вузів партнерів, запровадження нових

інноваційних курсів та кращих європейських практик викладання юридичних дисциплін.

WP1. A short report on results of graduates questioning (Ukraine)

In order to define the appropriateness of introduction of a new master degree program for future judges, prosecutors and investigators, to find out knowledge, skills, necessary for students, in 2019 the questioning of LNU, ONUA, YMNLU graduates was conducted. The questioning was conducted by questionnaire and focus-groups. 532 respondents took part in questionnaire, among them 36% students and graduates of LNU, 32,2 % students and graduates of ONUA, 31,8% students and graduates of YMNLU. 129 respondents (17,7%) were last year students, others respondents had working experience in law sphere. Focus-groups were conducted in every university, the total amount of participants – 47 people.

The most of graduates (65%), who took part in questioning, had graduated from a master degree program in «criminal justice» specialization, however, in universities were special programs for judges, prosecutors and investigators (82,1% confirmed this). Accordingly, the most of students are for complex approach of knowledge gaining, which they may use in different spheres of professional activity.

Within conducted focus-groups, the vast majority of respondents (64%) explained their interest to enter a master degree program because of necessity to obtain new knowledge, which will make them competitive in a labor market, 17,4% of respondents consider that the master degree program may help them to improve skills, gained during studying on bachelor degree program.

The current state of teaching disciplines on master degree programs in criminal justice sphere and proposals concerning the improvement of studying process was found out in questioning. 59,4% of respondents consider that in master program theoretical part prevailed and only 13,9% consider that practical part was fully introduced. These results mean that teaching of practical-oriented part was not enough and there is necessity to review a studying program in this aspect.

The most of respondents (49,6 %) consider that master programs on criminal justice on which they studied were balanced concerning teaching blocks of

criminal and criminal procedural disciplines, this approach also is in CRIMHUM master program.

The most of respondents (49,6%) consider that one of the main disadvantages of the current master degree programs is the absence of professional foreign language teaching, 62,2 % of graduates, who studied foreign language on criminal justice specialization consider that the amount of studying credits was not enough.

The next problem is that 32,5% of respondents confirmed that in structure of master degree program more than 50% of studying material was devoted to studying of current national legislation in criminal justice sphere, 22,9% respondents think that it was 25-50% and 20,3 % of respondents think that more than 70% of material was devoted to studying of national legislation.

Corresponding issue, which confirms these conclusions, was finding out which percentage approximately was devoted to studying of foreign criminal justice legislation. The most popular answer (45,7%) was that less than 10% of materials was studying of current foreign legislation.

The similar tendency is observed concerning the percentage of studying of international and regional human rights standards in criminal justice in structure of master program (28,6% of respondents consider that this fraction is less than 10%, 36,7% consider that this fluctuates between 10 and 25%). And the percentages of studying EU acts in sphere of criminal justice in structure of master program (36,3 % of respondents think that this fraction is less than 10%, 32% think that this number fluctuates from 10 to 25%).

This confirms the necessity to introduce a criminal justice master program, which will give an opportunity to obtain actual knowledge of foreign legislation, best practices of human right protection in criminal proceeding, strengthening rule of law in criminal justice sphere.

The next block of issues was directed to find out the level of practical skills teaching on current master programs. 39% of respondents answered that less than

10% was devoted in structure of a master program to obtaining and improving practical skills concerning drafting procedural documents, 22,6% of respondents think that this number fluctuates between 10 and 25%. Concerning the percentage of obtaining and improving practical skills of communication in legal sphere (including skills of court presentation, negotiation and mediation) thoughts of respondents divided in the following way: 48% of respondents consider this number less than 10%, 22,7% think that this number fluctuates between 10 and 25%.

The work in focus group demonstrated that graduates are not ready to public presentation in courts; they have lack of so called «soft skills», the lack of skills of using extrajudicial methods of problem situation solutions, work with legal informational systems, the search of necessary information in opened state registers.

The desire of students to study the investigation of cybercrimes, peculiarities of electronic evidence using, foreign experience of certain crimes investigation was revealed during the questioning. The most of respondents confirmed the necessity of introduction of new disciplines, which are included in CRIMHUM project, the result of which should be the increase of education quality of university partners' graduates, the introduction of new innovational courses and best European practices of legal disciplines teaching.